

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

Nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki. — Redaktor odpowiedzialny: Dr. J. Rymarkiewicz.

Sprawy sejmowe.

Prowincya poznańska.

Odprawa sejmku zebranych stanów Wielkiego Księstwa Poznańskiego na siódmy Sejm prowincjonalny.

(Dokończenie).

Chwila od której zaczyna się prawny skutek wniosku o assekuracyę ogniową.

32) Według wniosku stanów zmienione zostanie rozporządzenie zawarte w rozkazy gabinetowym z 6. Sierpnia 1841., iż prawny skutek wniosku o assekuracyę budynków lub podwyższenie summy zabezpieczonej rozpocząć się ma z godziną południową w dniu tym, w którym podany został wniosek u dyrektora powiatowego, z jednoczesnym doniesieniem o tém do dyrekcji prowincjonalnej.

Zmiana niektórych policyjnych przepisów w prawie powszechnym krajowym.

33) Wniosek ten o zmianę §§. 139 — 147 Tyt. 8. Cz. I. powsz. prawa kraj. nie został uwzględniony w odprawie sejmowej.

Rozkład składek na zakłady prowincjonalne przez postanowienie stanów powiatowych.

34) Składki na instytut obłąkanych w Owinskach, domu poprawy w Kościanie, głuchoniemych w Poznaniu, na fundusze prowincjonalne dla biednych, mają się odbywać według liczby dusz w pojedynczych powiatach i nie należących do nich miastach Poznaniu i Bydgoszczy. Rozkaz gabinetowy w tej mierze ogłoszony zostanie przez dzienniki urzędowe.

Zniesienie cenzury i wprowadzenie prawa druku.

35) Stany nie upowodowały bliżej swego wniosku względem zniesienia cenzury i zaprowadzenia wolności druku. Jeżeli powody mają być w tém zawarte, że prawa nie pozwalają poruszać się prasie w słusznych granicach, tego zarzutu uznać nie można, jeżeli zaś w tém się zawierają, iż prasa co dzień stara się przelamywać szranki w napaściach osobistych, jako też przeciw państwu i kościołowi i tym zamachom nie dosyć wcześniej zapobiegać można, natenczas niestety przyznać należy słusność tego zdania.

Zresztą co w tej mierze uczynić można, pozostawić należy dojrzałej Naszej rozsadzie.

Zniesienie cenzury co do pism wychodzących z druku pod cenzurą austriacką i rosyjską.

36) Zniesienie to cenzury rozporządzonej rozkazem gabinetowym z dnia 19. Lutego 1834., byłoby wyjątkiem od powszechnych zasad prawa, przeto pozostanie przy tém rozporządzeniu.

Kierunek kolei żelaznej z Berlina do Królewca.

37) Prace przygotowawcze są potrzebne do oznaczenia stosunków dalszych kolei żelaznej, która ma być budowaną z Berlina do Królewca na Czczewo nad Wisłą, dla tego nie można ostatecznego wydać w tej mierze postanowienia. Wniosek zaś stanów o dołożenie się ze strony rządu, do kosztów na kolę żelazną z Poznania do Frankfortu, na przypadek gdyby w tym kierunku nie została poprowadzona wielka kolę z Berlina do Królewca, podobnie jak co do kolei szlasko-poznańskiej, nie może być uwzględniony.

Procenta ze zwłoki Fiskusa pochodzące.

38) Wniosek ten co do procentów ze zwłoki Fiskusa z 7. Lipca 1833., został uwzględniony przez prawo z 7. Marca r. b. względem obowiązku fiskusa do zapłacenia procentów ze zwłoki pochodzących.

Powszechna ordynacya drogowa

39) Polecono przyspieszyć wygotowanie projektu do powszechnej ordynacyi drogowej.

Wprowadzenie ordynacyi młynowej z 28. Października 1810.

40) Wniosek o wprowadzenie pomienionej ordynacyi nie może być uwzględniony, bo była wydana wówczas, kiedy inny systemat istniał podatkowania. Teraz wypadłoby albo nową wydać zrewidowaną ordynacyę powszechną młynową lub dodatkowe rozporządzenie dla wielkiego księstwa Poznańskiego. Z tego powodu ostateczne rozstrzygnięcie tej rzeczy dalszemu czasowi zostawiono.

Ułatwienie handlu z zagranicą.

41) Ułatwienie to z sąsiedzkim państwem handlu, stanowi główny przedmiot pieczołowitości Naj. Pana.

WSPOMNIENIE CZTERECH WAŻNIEJSZYCH CHWIL,

z życia Generała Kniaziewicza*).

Za nim ogłoszony zostanie żywot generała Kniaziewicza, męża dla Ojczyzny wielce zasłużonego, czém się przyjaciele zmarłego zajmują, podajemy niniejszém kilka ważnych wspomnień z jego życia, odnoszących się do czterech osobnych epok naszej najnowszej historii i wyjętych z własnych Kniaziewicza papierów.

I. Wspomnienie z roku 1800.

Rewolucya francuska wywołała koalicję innych mocarstw przeciw Francji, i szereg długich wojen monarchicznej Europy przeciw republikańskiemu narodowi. W tym samym czasie dokonany był ostatni rozbiór Polski. Rozżaleni i rozproszeni dawni obrońcy kraju pospieszili do Francji, aby tam wywołać sprawę swęj ojczyzny i za nią walczyć. Po długich i uciążliwych zabiegach i staraniach dozwoliła nakoniec Rzeczpospolita francuska utworzenie legionów Polskich.

Generał Dąbrowski pierwszy wezwał Polaków pod standardy narodowe, na ziemi francuskiej rozwinięte, i zaledwie głos jego obil się o szczyty Karpatów i o ujścia Wisły i Niemna, aliści liczna młodzież przedzierała się do Francji i stawała do szeregów narodowych. Utworzone zostały dwie legie Polskie: jedna pod generałem Dąbrowskim we Włoszech, nazwana Włoską, druga pod generałem Kniaziewiczem w Niemczech, nazwana Naddunajską.

Po długich, przemiennych i krwawych kolejach ukazała się na horyzoncie Francji gwiazda, która blaskiem swoim wszystko przyćmiła,

(*) Z Tomu II. Pamiętników Polskich Xawerego Bronikowskiego.

wystąpił na scenę mąż, jakiego historia świata nieznała, ujął losy Francji i uratował ją. Zdeptał Alpy, wkroczył na włoskie ziemie i od zwycięstwa do zwycięstwa biegnąc, rozbił koalicję i zmusił ją do proszenia o pokój. W warunkach tego pokoju zapomniano o towarzyszach broni, którzy tak wiele do zwycięstw Francuzów się przyłożyli. Wtedy to Kniaziewicz zatrwożony o los Polski osądził za swój obowiązek podnieść głos i przypomnieć zwycięzcy zapomnianą Polskę następującym listem, przesłanym swemu naczelnemu wodzowi generałowi Moreau, dowódcemu armij Nadreńską:

»2. Nivose 9. roku Rzeczypospolitej.

»Generale, kroki nieprzyjacielskie ustaly: traktat pokoju postanowi o losie wielu ludów. Niewiem, jaki los będzie mojej Ojczyzny.

»Pozwól generale, abym wystawił najprzód, jak uważam stan wojskowy. Podług mnie, jest to stan najszacowniejszy, kiedy żołnierz przelewa krew swoją za Ojczyznę, ale ten staje się najemnikiem, kiedy nim powodują inne widoki.

»Kiedy wszedłem w służbę rzeczypospolitej francuskiej, miałem nadzieję, że wojna zmieni smutne położenie mojego kraju.

»Gdyby pokój powszechny nie zmienił losu Polski, jakież prawo miałbym ja kazać przelewać krew spółziomków, służąc innej, nie Ojczyzny mojej sprawie? Zasłużyłbym wtedy słusznie nazwisko na początku mego listu wyrażone, nazwisko najemnika.

»Generale, co do mnie, już wziętem postanowienie: opuszczę najpiękniejszy zawód, pójdę uprawiać kawalek ziemi, szczęśliwy, że mógłbym dowieść moim spółziomkom, iż nie zachęcałem ich łączyć się ze mną dla widoku osobistego.

»Ale jaki będzie los moich podwładnych, którzy opuścili majątki, rodziny, Ojczyznę? Czy będą mieli prawo powrócić na swoją ziemię,

Zniesienie loteryi.

42. Zniesienie loteryi tylko nastąpić może za porozumieniem się z innymi rządami związku. Dla tego zawiązano w tej mierze układy, których wypadku oczekiwać należy.

Modyfikacya prawa podatku gruntowego z 14. Października 1844.

43) Rzecz ta prawem z 14. Października 1844 już została uwzględniona. Z odwołaniem się przeto do memoriału ministra finansów, przyłączonego do odprawy sejmowej tegorocznej, wniosek stanów w tej mierze nie może być uwzględniony i modyfikacya tego prawa nie nastąpi.

Składki na fundusz prowincyalny budowania dróg.

44) Wniosek zawarty w memoriale z 4. Kwietnia t. r. o zmniejszenie rozporządzenia z 24. Lipca 1843. uwzględnia się i na przyszłość będą wybierane składki na pomieniony fundusz w połowie według miary podatków stałych, w drugiej zaś połowie według liczby ludności powiatowej.

Zniesienie najniższego oddziału klasycznego podatku.

45) Naj. Pan uznaje z zadowoleniem chęci dobre stanów, w niesieniu ulgi biedniejszym klasom ludu. Nie można przecie znieść zupełnie tego podatku, gdyżby ztąd wielki niedobór w przychodach nastąpił. Wzięty jednak będzie ten przedmiot pod rozwagę, równie jak i wniosek o stósowne zmniejszenie podatku od mlewa i rzezi na korzyść biedniejszych mieszkańców.

Zniesienie podatku od siodła.

46) Podatek od siodła tak jest mały, iż go nie można uważać za powód zmniejszenia się warzenia piwa. Nie można przecie bez uszczerbku w dochodach państwa uchylić tego podatku, ile że trudności pochodzące z kontroli podatowania mogą być ułatwione za pomocą środków przez prawo samo dozwolonych, jak stałego opłacania się ze strony browarów, lub domowego wyrabiania napoju w zwyczajnych kotłach do gotowania.

Nie zastosowanie praw z 29. Marca 1844. na stan sędziowski.

47) Nie można zezwolić na wniosek stanów o uchylenie tych praw. Odalenie niegodnych lub niezdatnych sędziów równie jest rzeczą potrzebną dla utrzymania sprawiedliwości gruntownej i niestranniczej, jak ich niezawisłość od jakiegokolwiek wpływu zewnętrznego. Prawa te w tym tylko zamiarze wydanemi zostały.

Prawo ustanowienia fideikomissów familijnych.

48) Nie masz praktycznej potrzeby, aby ograniczyć wolną dyspozycyą poddanych pruskich ze względu na ich majątek, dla tego wniosek stanów o zakaz ustanowienia fideikomissów familijnych nie może być uwzględniony.

Stawienie każdego aresztowanego przez policyą w przeciagu 24 godzin przed właściwego sędziego.

49) Ze względu na wniosek, aby każdy przez policyą aresztowany w przeciagu 24 godzin został stawiony przed właściwego sędziego, któryby zawyrokował czyli aresztowanie to prawne jest lub nie, oświadcza Naj. Pan iż są przepisy w pow. prawie kraj. Część II. Tyt. 20. §§. 381 i 460, których celem jest, aby areszt policyjny bez dostatecznego powodu nie został rozporządzony lub przedłużony. Ponieważ stany nie podały powodów, któreby okazały, iż przepisy te są niedostateczne, przeto nie masz powodów do ich zmienienia.

Zapozew przed sędziów polubnych.

50) Na wniosek stanów przyzwalamy, aby nie stawający oskarżony na terminie przed sędzią polubnym, zapłacił 5 sgr. do kasy ubogich swego zamieszkania, jeżeli nie doniósł o zamiarze swym nie stawienia się.

Uznanie nieważności długów od napojów gorących.

51) Oświadcza Naj. Pan na wniosek stanów, o uznanie nieważności dłu-

gów pochodzących z użycia napojów odurzających, iż polecił wypośrodkowanie władzom, jakim sposobem zapobiedz zbytecznemu picciu wódki, poczem stosowne wydanem zostanie rozporządzenie.

Zażalenie podane na sąd ziemsko miejski w Wolsztynie względem ukarania cielesnego komornika Krzyminiewskiego.

52) Na wniosek stanów został proces wytoczony przeciw interesowanemu w tej mierze urzędnikowi w drodze dyscyplinarnej, lecz dotąd jeszcze wyrok nie zapadł przeciw niemu. Według prawa z 27. Marca 1824., §. 34, nie mogą stany żądać przedłożenia sobie aktów sądowych, lecz jedynie zależy to od opinii naszego komisarza sejmowego i władz naszych czyli w przypadkach wydarzonych mają być akta przedłożone lub też bliższe dane z nich objaśnienie.

Odprawa ta sejmowa wydana jest pod datą z Berlina 27. Grudnia 1845.

(podp.) Fryderyk Wilhelm.

Książę Pruski.

Boyer. Mühlner. Nagler. Rother. Eichhorn. Thile. Savigny. Bodelschwingh. Hr. Stolberg. Flottwell. Uhden. Canitz.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Hiszpania.

Madryt, d. 25. Grudnia. — Minister finansów zatrudnia się bardzo swemi obszernymi planami. Mówią, że zamysła poznać intendentów prowincjonalnych i na ich miejsce mianować na wzór Francji generalnych poborców, również zamysła podobno dla każdego wydziału w ministerium oddzielny otrzymać kredyt, ażeby każdy sekretarz państwa znał dokładnie fundusze, któremi ma dysponować.

Niemcy.

Lipsk, d. 29. Grudnia. — Dzisiejszy numer gazety lipskiej zawiera, umieszczenie następujące: „Biedni książęta! — Jeżeli podróżują przez ubogie prowincye, pokazują im sztuczny dostatek. Również podają im adresa wierności, które jak owe z Möckern, naczelnicy gmin formalnie wymuszając za wszystkich głosować mogących sąsiadów podpisują, a często, jak się to w L. stało, więcej robią podpisów, niż liczba mieszkańców wynosi. My z naszej strony nie podpisaliśmy żadnego adresu, nie dla tego, żebyśmy naszego czcigodnego króla nie mieli kochać, lecz, że gardzimy tym, miłość ludu ku monarsze upodlającym, rodzajem wymuszenia podpisów.... zyczylibyśmy sobie w nowym roku mieć jaki publiczny organ, ażeby zrobić uwagę nad różnicą pomiędzy czolganiami się a wiernością. W dniu, kiedy »Vaterlandsbläter« zakazane zostały.»

Wielkie Księstwo Badeńskie. — Na żelaznej kolei pomiędzy Heidelbergem i Karlsruhe zdarzyło się dnia 2. Stycz. okropne nieszczęście. Przy St. Ilgen uderzył przychodzący z Heidelberga pociąg w miejscu, gdzie nadchodzący z Karlsruhe miał wyminąć, z całą mocą w ostatnie wagony drugiego, zgruchotał z nich niektóre i zrzucił z dosyć znacznej pochyłości. Wielu ciężko rannym podali przybyli z Heidelberga lekarze potrzebną pomoc. O liczbie zabitych nie wiemy jeszcze nic pewnego, mówią jednak, że najmniej 40 straciło życie.

Turcja.

Konstantynopol, d. 10. Grudnia. — Porta zajmuje się teraz polepszeniem i pomnożeniem środków komunikacyi. Wydała rozkaz założenia kilku nowych gościńców i poprawienia starych.

W paszaliu Mossul i Brussa panuje wielka niechęć częścią z powodu

gdzie z powodu ich oddalenia się, rodziny ich są prześladowane? A ci, którzy nie zechcą powrócić do swoich domów, czy znajdą we Francji drugą Ojczyznę? Bo dotychczas uważani jesteśmy tylko, jak wojsko posiłkowe, wojsko, które wnet zniknie, dla braku tych, którzyby ubytki zapelniali. Obowiązek nakazuje mi zatrudnić się losem moich podwładnych. Chciój więc generale wskazać mi drogę, jaką zapewnić mogę ich przyszłość. Udaję się po radę i opiekę do mojego przełożonego, który zawsze zaszczycał mię swoją życzliwością.

Pozdrowienie i poważanie.

2. Nivose w Krinsmuester.

General Kniaziewicz.

Ten list jest wiernym obrazem wyniosłej duszy generała Kniaziewicza; że rzekniemy, wylała się, wystąpiła na jaw w tym liście. Jaka szlachetna konsekwencya wojownika, jaka godność człowieka, jaka cnotliwa troskliwość o los spółziomków, jakie wyrzeczenie się siebie! W tym czasie generał Kniaziewicz napisał do ministra wojny generała Berthier prosząc o dymissję.

Na obadwa te listy otrzymał, nim dymissję uzyskał, następujące odpowiedzi:

»Rzeczpospolita francuzka.

»Wolność — Równość.

»Wojsko Nadreńskie. W kwaterze głównej w Salzburgu, dnia 14. Nivose, roku 9. Rzeczypospolitej francuzkiej jednej i niepodzielnej.

»General dowodzący naczelnie Moreau

»Do Generała brygady Kniaziewicza.

»Żądania twoje obywatelu generale są tak delikatne i tak ważne, iż nie zależy odemnie do nich się przychylić. Posłam twój list pierwszemu Konsulowi, aby w czasie negocjacyi powszechnych, które mają

się rozpocząć, o waszej sprawie mówił i ją popierał. Ludzie, którzy walczyli za sprawę wolności z takim odznaczeniem się, jak twój mężni spółziomkowie, powinni być przekonani o przyjaźni i szczerem przywiązaniu rządu, któremu służyli.

»Pozdrawiam Was
Moreau.

»Rzeczpospolita Francuzka

»Wolność — Równość.

»Departament wojny. Paryż, dnia 27. Germinal, roku 9. Rzeczypospolitej francuzkiej jednej i niepodzielnej.

»Minister wojny do Obywatela Kniaziewicza, generała brygady, dowodzącego legją Polską.

»Otrzymałem generale list twój, w którym żądasz abym przyjął twoją dymissję. Dana za powód słabość zdrowia, nie zdaje mi się dostateczną pobudką do przyjęcia stanowczo twojej dymissji i do pozbawienia Rzeczypospolitej generała tak znakomitego przez talenta, użyteczność usług, waleczność i dowody swojej gorliwości.

»Wzywam cię więc obywatelu generale, abys namyslił się jeszcze nad tem postanowieniem i uwiadomił mnie, czy raczej nie zechcesz korzystać z upoważnienia nieobecności przez czas potrzebny do przywrócenia twojego zdrowia. W takim razie zawiadomiłbyś mnie o miejscu, gdzie zyczyłbyś się udać w tym celu i o przeciagu czasu, jakiegobys potrzebował.

»Pozdrawiam Was

Berthier.

Życzenia generała Kniaziewicza co do Polski nie ziściły się; zmienił swego postanowienia i wyszedł ze służby francuzkiej. W papierach generała Kniaziewicza, znajduje się o tej epoce jego życia na-

braku mięsa i zboża, częścią z powodu ucisku, jakiego się gubernator dopuszcza, który z biednego nie posiadającego ludu pobiera podatki z największą surowością. Gubernator Mossulu z powodu licznych skarg przeciw niemu podanych został z urzędu złożonym. Mówią tu o dymisji starego dzikiego Takir paszy, znanego z swego okrucieństwa przeciw Turkom i chrześcianom, gdy był gubernatorem Adrianopola.

Stany Zjednoczone północnej Ameryki.

London. — Kongres amerykański, otwarty stósonną mową przez pana Polk w dniu 2. Grudnia w obu izbach, liczy większość demokratyczną. — W senacie, licząc wakujące miejsca, które mają być wszystkie demokratami zapelnione, większość ta wynosi 6 głosów, w izbie deputowanych ma się zaś jak dwa do jednego. Odezwa prezydenta zatém, której główną treść wczoraj właśnie podaliśmy, odpowiada zupełnie zasadom stronnictwa demokratycznego. Zwracając uwagę zgromadzenia zaraz na sprawy zagraniczne, jako zasadę swęj zagranicznej polityki, pan Polk wyraził się w następnym sposób: «Niczego nie żądać, co nie jest słusznem i niczego nie znosić, co jest niesłusznem,» i dalej obszernie rozwija kwestyę Meksyku i Texas. To stanowi pierwszy ustęp odezwy prezydenta. Prezydent przedstawia kongresowi projekt konstytucyi ułożony przez tentyjskich deputowanych, a zatwierdzony przez lud tentyjski, który przyjął także akt wcielenia. Gdy tak więc Texas akt wcielenia zatwierdziło, kongres powinien tylko wypadek ten aktem stósonnym uzupełnić, mocą którego rzeczpospolita Texas porównaną zostanie w prawach z innymi stanami Unii. Jak tylko prezydent rzeczpospolitej Texas o tém wiadomość otrzyma, zwoła kongres natychmiast, rząd tymczasowy ustanie i rząd stanu zostanie uorganizowanym, w którym to celu lud tentyjski w trzeci poniedziałek bieżącego miesiąca (15. Grudnia), odbędzie pierwsze urzędowe wybory i wybierze gubernatora, jego namiestnika i reprezentantów obu gałęzi prawodawczych. Wynosząc silnie zasadą samoistnego rządu amerykańskiego, który zdołał zniweczyć wszystkie usiłowania francuzkiej i angielskiej interwencyi, wspomina z żalem prezydent na wywołany z tego powodu spór z Meksykiem. Oświadcza, że nieprzyjazne stanowisko, przez Meksyk zajęte, nie miało żadnego złego skutku, dzięki rozsądnym ułożonym przygotowaniom wojskowym ze strony Stanów Zjednoczonych, które miały na celu jedynie odparcie wojny najezdniczej. Uważa to postępowanie Meksyku za tembardziej niestósonne, że rzeczpospolita Texas uznana została przez wszystkie mocarstwa, a nawet Meksyk gotowym się oświadczył uznać ją pod warunkami, że się nie przyłączy do żadnego innego państwa. Jakkolwiek jednak Meksyk nie może się żalić na Stany Zjednoczone z powodu Texas, jednakże istnieją pomiędzy nim a Stanami Zjednoczonymi spory z powodu znieważenia bandery Stanów Zjednoczonych i ich własności przez pewien przeciąg lat. Ustanowiono sumę 2,026,139 dolarów wynagrodzenia z tego powodu, rozdzielono zaś wypłatę owęj summy na rat 20, z tych 17 dotąd jeszcze nie jest wypłaconych, a 7 rat teraz Meksyk wypłacić powinien. Oprócz tego prezydent wspomina o trzech milionach dolarów, które Meksyk winien za znieważenie własności Stanów Zjednoczonych; z tego powodu zaś zawarto w Meksyku traktat w dniu 20. Listopada 1843. r. podpisany, którego jednakże Meksyk nie zatwierdził. Na kilkakrotne groźne wezwania, oświadczone w dniu 9. Listopada r. bież., że Meksyk gotów jest rozpocząć na nowo zerwane układy dyplomatyczne. Ożywiony chęcią utrzymania pokoju, rząd Stanów Zjednoczonych, nie zważając na prawa grzeczności między narodowej, pierwszy rozpoczął te układy i w dniu 10. Listopada wydał pełnomocnictwo znakomitemu obywatelowi Luizjany, by jako pełnomocny minister wszystkie spory z Meksykiem

załatwił, licząc w to kwestyę granicy pomiędzy Texas i Meksykiem. Poseł ten zapewne już przybył do Meksyku i jeszcze w ciągu tegorocznych posiedzeń prezydent będzie mógł izby zawiadomić o pomyślnym skutku tego poselstwa i dla tego żadnych innych środków projektować nie myśli do tej pory.

Drugi przedmiot odezwy, jest kwestya Oregonu. Prezydent wspomina tutaj najprzód o trzech układach z 1818., 1824. i 1828 roku, które przecież nie powiodły się i doprowadziły tylko do tymczasowej kombinacyi. W Październiku 1843 roku, poseł Stanów Zjednoczonych w Londynie podał projekta układu, podobne do projektów z 1818. i 1826 r., wkrótce jednak miejsce układów do Washingtonu przeniesiono i te w d. 23. Sierpnia za rządu jego poprzednika uroczyście otwarto. Podstawą tych układów jak i w dawniejszych czasach miał być układ i poprowadzenie linii granicznej na zachód od Rocky Mountains do Oceanu spokojnego. W skutek tego, poseł angielski w dniu 26. Sierpnia 1844 roku, podał projekt poprowadzenia linii granicznej od Rocky Mountains przez 49 stopień szerokości północnej do punktu, w którym ten stopień przecina rzekę Kolumbia, a ztamtąd wzdłuż północnego ramienia tej rzeki do morza. Wolną żeglugę dla obu narodów na tej rzece zastrzegając, południową część od tej linii odstępowal Stanom zjednoczonym a północną Anglii. Łączono z tym projektem ustąpienie Stanom Zjednoczonym wielu miejsc na północy i ustanowienie kilku wolnych portów. Jednakże projekta te zaraz po ich zredagowaniu, zostały przez Amerykanów odrzucone. Tak stały układy, gdy prezydent swęj urząd objął. Jakkolwiek przekonany, że Anglia według praw narodów nie ma żadnych tytułów do posiadania Oregonu, nie chciał przecież zerwać toczących się układów. Projekt przez Stany zjednoczone podany rozdzielenia ziemi Oregon przez 49 stopień szerokości, bez udzielenia Anglikom wolnej żeglugi na rzece Kolumbia, z odstąpieniem za to Anglii portów od przylądka Quadra, został odroczony przez posła Anglii.

Polk w sprawie Oregonu oświadcza, że po niepomyślnem rozbitciu się wszystkich układów, postanowił podać kongresowi inne środki dla zabezpieczenia amerykańskich obywateli w tej prowincyi mieszkających. Głównie zaś chce padać projekt wspólnego zajęcia z jednorocznem wymówieniem, według brzmienia traktatu z 1827 roku. Zarazem radzi prezydent rozciągnąć do amerykańskich obywateli w Oregonie prawodawstwo Stanów Zjednoczonych, ponieważ ci, zaniedbani przez rząd unii, byli zmuszonymi ułożyć sobie właściwe prawodawstwo i rząd tymczasowy. Przytém prezydent powołuje się na stary akt angielskiego parlamentu z 1821 r., mocą którego uregulowanym został nietylko handel futrami w tej stronie, ale także prawodawstwo cywilne i kryminalne. — Dalej poleca prezydent wejście w związki i stosunki z indyjskimi plemionami na wzór Anglików, wybudowanie blokhauzów pomiędzy nadgranicznymi zakładami w Missisipi a Rocky Mountains i utrzymanie związku pocztowego. Prezydent oświadcza, że kongresowi pozostawia wolność zastąpienia środków przez niego projektowanych przez lepsze inne, kończy ten ustęp swęj odezwy znacznymi uwagami z prawa narodów.

W dalszym ciągu odezwa zajmuje w zagranicznych kwestyach mniej ważnymi. Najprzód zajmuje się kwestyą pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Prusami toczącą się. Na mocy traktatu pomiędzy obydwojma narodami, konsulowie właściwi mają prawo występować jako sędziowie w sporach pomiędzy osadami a kapitanami okrętów swoich narodów. W jednym z takich przypadków konsul pruski wezwał sędziego pokoju w Stanach Zjednoczonych o danie pomocy dla wykonania jego wyroku, sędzia odmówił po-

stępująca wzmianka: «Ponieważ przez Francją pokój z zupełnem zapamięnieniem o Polsce zawarty został, przeto generał Kniaziewicz osądził, iż ani chwilę dłużej w służbie francuzkiej pozostać nie powinien, ponowił przeto swoją prośbę o danie dymisji z oświadczeniem, iż taka niezmienna jego wola i dymisja udzieloną mu została.»

Generał Kniaziewicz wyszedł ze służby francuzkiej mając wszystkiego majątku sto luidorów. To był cały zbiór po kilkoletniej służbie tego, co formował legję z kilku tysięcy ludzi złożoną i co nią dowodził. Za te pieniądze pojechał do Polski na Wołyń, aby tam szukać kawałka chleba. Książę Sanguszko pospieszył ofiarować mu dzierzawę pod korzystnymi warunkami. Zawiesił więc oręż chwaly i zwycięstw i wziął się do lemiesza. Generał zwycięzki na tyłu polach bitew Niemiec i Włoch, ów generał, co składał dyrektorjatowi zdobyte sztandary, teraz dzierzawca pracowity, lecz ubogi! Cały jego kredens stołowy, jak to tyle razy z ust jego słyszano, składał się z dwóch łyżek srebrnych.

W tych czasach, Napoleon z Konsula został cesarzem i ustanowił legję honorową. Podług jej ustaw, generał Kniaziewicz jako dowódca oddzielnego Korpusu w czasie wojen Francji miał prawo do krzyża Komandorskiego i Napoleon rozkazał ministrowi spraw zagranicznych, aby mu przez ambasadora francuzkiego w Petersburgu przesłany został. Zdarzenie chciało, że generał Kniaziewicz otrzymał ten order właśnie wtenczas, kiedy W. X. Konstanty znajdował się na Wołyniu, a wielki obiad był dla niego dawany. Generał Kniaziewicz był z liczby zaproszonych. Przyjmując zaproszenie kładzie na siebie świeżo otrzymany order; przyjaciele odwodzą go od tego, wiedząc, że W. X. wszystkiego nienawidzi, co jest francuzkie, i co od Napoleona pochodzi i przewidując gniew i zły humor jego na widok orderu francuzkiego i zład nieprzy-

jemności dla generała. «Jako! zawołał Kniaziewicz, ja miałbym lękać się zdobić moją pierś krzyżem, na który tak krwawo, w tyłu bitwach za Ojczyznę zasłużyłem? Nigdy i nikogo! Zobaczmy!» Poprawił wstęgę purpurową, aby ją lepiej widać było i śmiałym krokiem wchodził do sali, gdzie się znajdował W. Xiążę z orszakiem officerów moskiewskich. Oczy wszystkich zwróciły się na niego, bo i imnie jego było słynne z czynów wojennych, i po raz pierwszy urzono krzyż legji honorowej. Konstanty zmierzył zrazu generała dzikim wzrokiem, lecz po chwili szybko do niego się zbliżył i głośno rzekł: «Na takich piersiach to i ten order pięknie się wydaje.» Wziął go za rękę, przy stole posadził przy sobie i cały czas o kampanjach nadreńskich i włoskich z nim rozmawiał.

mocy, ponieważ kongres ustawy tej niezatwierdził. Dziś zatem prezydent wzywa kongres, by stósownie prawa wydał, ażeby względem Prus, jak względem wszystkich narodów, dopełnić swych obowiązków, tém bardziej, że rząd pruski z powodu wymienionego faktu przed rząd Stanów Zjednoczonych zażalenia swe wnosil.

O Portugalii i Hiszpanii wspomina prezydent, że należałoby się znieść cło różnicowe ciężące, na okrętach obu tych narodów oraz zmniejszyć cło od win portugalskich. Traktatu z Chinami ratyfikacye odwożące pełnomocnik Stanów Zjednoczonych zasłał w Rio i musiał wrócić do kraju a zamianę ratyfikacyi dokona przeto komador Biddle. — Nakoniec o Rzeczypospolitych południowych południowej Ameryki, mówi prezydent, że tam niespokojności nie ustają, jednakże Stany Zjednoczone, wierne swemu systematowi nieinterwencyi, mieszać się do nich nie będą.

Daliej odezwa wspomina o finansowym stanie kraju. Przywóz wynosił w zeszłym roku, 117,254,564 dolarów (dolar równa się 9 złp.), z czego za 15 milionów dolarów przeszło znowu wywieziono. Wywóz zaś czynił 114,646,606 dolarów, wczem za 99,291,776 dolarów krajowych wyrobów. Dochody państwa w tym czasie wynosiły 29,769,133 dolarów, z których komory uczyniły 27 milionów dolarów a 2 miliony przyszło ze sprzedaży dóbr krajowych; wydatki czyniły 29,948,206 dolarów, z których 8 milionów przeszło na procent długu krajowego. W skarbcu z dnia 1. Czerwca znajdowało się 7,658,306 dolarów. Prezydent poleca wszelką przewyżkę w dochodach obracać na upłatę długu krajowego, by Stany Zjednoczone znowu tak jak przed kilkoma laty były wolne od długów i gotowe na wszelki wypadek.

Kwestye taryfy obszernie odezwa rozbiiera, starając się dowieść, że wszelkie podniesienie cła jest złem, jak tylko przechodzi miarę konieczną, by rząd mógł pokryć z cła wydatki i że cło opiekuńcze nad jedną klasą wyrobów krzywdzi inne gałęzie produkcji, których massa stanowi naród i które z tego powodu wszystkie razem na opiekę rządu liczyć powinny. Z tej zasady wychodząc, prezydent poleca zmianę i istniejącej taryfy i przejrzanie prawa celnego z 1842 roku, tém bardziej, że to ostatnie w senacie przeszło tylko częścią większością jednego a w izbie reprezentantów tylko dwóch głosów. Daliej podaje projekt pobierania cła ad valorem nie jak dotąd ad minimum, nie podając jednakże pod tym względem żadnych bliższych objaśnień.

Daliej prezydent projektuje ustanowienie osobnego urzędu skarbowego i żąda zmiany systematu sprzedaży dóbr rządowych, z których większa część nie została sprzedaną, ponieważ minimum ceny 1 dolar 25 str. za akr zbyt jest wysoką dla zwabienia kupujących. I tak od lat 20 przeszło

39,000,000 akrów, od 15 lat przeszło 49,000,000 akrów, od lat 10 przeszło 73,064,000 akr, a od lat 5 przeszło 106,176,961 akrów wystawionych zostało na próżno na sprzedaż. — Z powodu sprawy terytoryjnej wojsko zostało wezwane do broni, głównie dowodzący generał otrzymał polecenie zwołania w razie potrzeby najbliższego korpusu milicyi. Indyane mniej oporu pokazują w przenoszeniu ich ku zachodnim stronom.

Marynarka wojenna także została użyta z powodu kwestyi Texas, przecież ta okoliczność nie wywołała podwyższenia na ten rok budżetu marynarki. Jednakże korzystając z tej okoliczności prezydent zwraca uwagę ich na potrzebę powiększenia marynarki wojennej z powodu powiększenia się marynarki handlowej, by tej nigdy i nigdzie na opiece nie brakło; szczególnie żąda powiększenia służby zbrojnych parostatków. W końcu prezydent wspomina o śmierci generała Jackson i z pochwałą mówi o jego czynach i pełnem poświęceniu dla kraju życia.

London, d. 30. Grudnia. — W południowych prowincjach zaczyna myśleć nad emancypacją niewolników; wychodząca w St. Louis nad Mississippi gazeta donosi następujące o tém wiadomości. »W Mason County, Kentucky, odbyło się ważne bardzo zgromadzenie posiadaczy niewolników, gdzie nad emancypacją i zniesieniem gazety pana Cassius M. Clay radzono. Jest to początkiem nowej epoki w naszych niewolnikami zapelnionych prowincjach. Własny interes nakazuje posiadaczom niewolników zniesienie niewoli i w wielu częściach naszych państw daje się już czuć konieczność tego potrzeba.«

H a j t y.

Amerykańskie gazety zawierają wiadomości z Hajti, sięgające do dnia 18. Listopada. Przy małej wiosce Lexavaux przyszło do nowej bitwy między francuzkami Hajtjanami a Dominikanami (hiszpańska część wyspy St. Domingo) w której pierwsi pobici zostali, i cofnęli się, zostawiając 100 zabitych na polu bitwy, 2 armaty i wszystkie zapasy żywności w rękach zwycięzców. — Prezydent wysłał natychmiast 5000 wojska na pomoc. — Wszelka komunikacya pomiędzy Wschodem i Zachodem, hiszpańską i francuzką częścią wyspy, zerwaną została, w tym celu wydał prezydent proklamacya zakazującą ścinania drzewa machoniowego, ażeby żadne stykania się pomiędzy robotnikami nie nastąpiły. — Inna proklamacya z 5. Października nakazuje wszystkim cudzoziemcom oddalić się z wschodniej części wyspy, ale tam nikt na jego rozkazy nie zważa.

Artykuł z Krakowa pod tytułem: »Odpowiedź na artykuł z Krakowa w Nr. 302. Gazety poznański znajdujący się,« niemoże w Gazecie niniejszej być zamieszczonym.
Redakcyja.

Towarzystwo celem wspierania ubogich.

W sobotę dnia 10. m. b. po południu o godzinie 3ciej odbędzie się narada względem Vgo okręgu ubogich, w domu szkolnym przy ulicy Wszystkich Świętych, na którą nie tylko członków lecz także wszystkich zamożnych mieszkańców okręgu usilnie zapraszamy. Do tego okręgu należy Nowy Rynek, ulica za bramką, ulica Wszystkich Świętych, Gołębia i Wodna.

Przełożeni okręgu:

Titz, Porucznik. Dr. Nieszcotta.

Młodzi Senteck będą w dniu 12. Stycznia r. b. o godzinie 7mej z wieczora grali na sali kasyna polskiego, którego członkom z familiami i gośćmi służy przystęp bezpłatny.

Dyrekcya kasyna polskiego w Poznaniu.

Dyrekcya kasyna w Raszkowie uwiadomiła z. m. swych członków, że w zwykłym lokalu Ostrowie odbędzie się trzy bale: 11. Stycznia, 1. Lutego i 22. Lutego. Spodziewać się należy, że dochody jak w Szamotulach na pomoc biednym użyte zostaną.

U Pana Wrzesińskiego w Boguszynie pod Nowem miastem nad Wartą, jest do powzięcia wiadomość o wydzierzawieniu piwowarni, o sprzedaży 100 cetnarów wełny, jak i wsi o 1200 morgach najlepszej roli.

Od dnia 7. Stycznia zaczyna się sprzedawać barany z trzody w Hünern (czystego rodzaju Lichnowskiego), gdzie także 200 sztuk macior wybornych do płodu odstąpić można.

Hünern pod miastami Winzig i Herrnsstadt. v. Neuhauss, były Podpółkownik w Hünern.

Sprzedaż tryków i macior do chowu. W dobrach użej wymienionych wybrano znowu i w tym roku na sprzedaż pewną liczbę

tryków, jakoteż 150—200 macior do chowu, odznaczających się równie dobrym wzrostem i tuszą, jak cienką i nabitą wełną. Ceny są stósowne do okoliczności czasowych i daje się rekojmia, że owce te niemają żadnej dziedzicznej choroby.

Dominium Zölling pod Freystadt w dolnym Szląsku. Dnia 2. Stycznia 1846.

Dr. Gleim.

Syn rzetelnych rodziców, mający ochotę uczyć się handlu, zgłosić się może w handlu towarów modnych w rynku pod Nr. 48.

Kareta piękna i bardzo wygodna, dwa konie i uprzęż są do sprzedania przy ulicy Młyńskiej w domu pod liczbą 18.

Donoszę Szanownej publiczności, iż pomimo aresztowania mego przez policją tutejszą wszelkie roboty ślusarskie i nadal przyjmowane i przez zastępcę jego jak najlepiej wykonane będą, upraszając ją przytém o łaskawe względy. Poznań, dnia 9. Stycznia 1846.

Andrzejewska; ulica Wilhelmowska Nr. 2.

LOTERYA.

Tych z Szanownych interesentów, którzy u mnie losy na loteryę biorą, i na których życzenie losy te na bok odłożyłem, wzywam mniejszém, aby je sobie wkrótce odebrali, albowiem przy tak wielkim popycie o losy a małym ich zapasie, zniewolonym byłbym sprzedać odłożone dla nich losy.

Poborca loteryjny Fr. Bielefeld.

Ceny targowe w miesiące POZNAŃU.	Dnia 9. Stycznia 1846 r.	
	od Tal. sgr. fen.	do Tal. sgr. fen.
Pszonicy szefel	2 20	2 24 5
Zyta	1 21	1 25 6
Jęczmienia dt.	1 14 5	1 16 8
Owsa	1 1	1 3 4
Tatarki dt.	1 7 6	1 10
Grochu	1 25 6	1 27 9
Ziemiaków dt.	— 11 7	— 13 4
Siana cetnar	— 25	— 27 6
Słomy kopa	8 15	9
Masła garniec	2	2 5

Nazwy kościołów.	W niedzielę dnia 11. Stycznia 1846 r. będą mieli kazanie		W ciągu tygodnia od dn. 2. do 8. Stycznia.				
	przed południem.	po południu.	urodz. się	umarło	ślub	wzięto	par
			chło- pców	dzie- wcząt	pleci męsk.	pleci żeńsk.	
W kościele katedralnym	X Kom. Piątkowski.	—	1	3	2	4	—
W kośc. farn. S. Maryi Magd.	X. Man. Amman.	—	1	2	2	1	1
W kościele S. Wojciecha	- Man. Prokop.	- Prob. Urbanowicz.	4	2	2	1	—
W kościele S. Marcina	- Dziek. Kamiński.	- Licentiat Wick.	5	2	1	3	—
Franciszka (gmina niem. katol.)	- Pr. Grandke.	- Pr. Grandke.	—	—	—	—	—
W kościele dawn. XX. Domin.	- Praeb. Stamm.	—	—	—	—	—	—
W kośc. Siostr miłosierdzia	—	—	—	—	—	—	—
W kośc. ewangel. S. Krzyża	Kaznod. Serno z Bydgoszcza.	Pastor Friedrich.	7	3	4	4	1
W kośc. ewangel. S. Piotra	Kand. Bork.	—	6	5	—	2	—
W kościele garnizonowym	Nadkasz. woj. Cranz.	—	—	1	2	—	1
Ogółem			24	18	13	15	3